

staa og tale paa Tiendeejernes Vegne. Det er ikke de Interesser, der komme frem i vore Udtalelser, det er Statens og Statskassens Interesser, der komme frem. Naturligvis have vi godt set, at naar man i § 2 har foreslaaet, at Tienden kan tvinges afløst med et Beløb, der er 24 Gange det aarlige Tiendevederlag, saa er det for Tiendeejerne gennemgaaende en meget fordelagtig Afløsning. (Busk: Ja, netop!) — ja, det indrømmer jeg, men det er jo ikke noget at være de Herrer Forslagsstillere saa overordentlig taknemmelig for. Det ærede Medlem bebrejdede særlig mig min Utaknemmelighed over for dette Forslag, det var saa mageløst moderat. Men naar Forholdet er det, at Tiendeyderne kun skulle yde de 18 Gange det aarlige Vederlag, men Staten skal betale de 6 Gange, der ere nødvendige til at bringe Afløsningssummen op til de 24 Gange det aarlige Vederlag, synes jeg ikke, jeg som Finansminister har Grund til at være taknemmelig for denne saavel for Tiendeejerne som Tiendeyderne særdeles gode Ordning. Statskassens Interesser ere ikke varetagne ved dette Forslag. De Herrer have varetaget Tiendeydernes Interesser i høj Grad, det erkender jeg, og de have varetaget Tiendeejernes Interesser, saa fornuftige have de dog været — ellers fik de nemlig ikke en Ordning, som kunde blive tilfredsstillende ogsaa for Tiendeyderne — men de have ladet Statskassen betale Gildet, og det — det gentager jeg — takker jeg ikke for og har ingen Grund til at takke for. At Tienden skulde være en af de mest uretfærdige Skatter, faar være sin Sag — jeg betragter den nu ikke som en Skat, den er efter min Mening en Grundbyrde — der er altid en af Skatterne, der er den mest uretfærdige, og begynde vi med at affive denne, saa kommer det ærede Medlem for Ribe Amts 3dje Valgkreds (Busk), naar vi ere færdige med den, og vil have den næste ud af Verden, thi nu er den den mest uretfærdige. Det kan blive en længere Vej, inden de Herrer blive tilfredsstillede saaledes, at vi endelig naa den paradisiske Tilstand, hvor der slet ikke findes Skatter. Vi maa se at holde paa de Skatter, vi have, og — det gentager jeg — der er ikke fremført noget her til Begrundelse af, at Staten skulde bidrage noget saa betydeligt, som her er forlangt, for at faa en Afløsning af Tienden i Stand.

Det ærede Medlem, der havde Ordet, kom til at tale om denne gamle Vold og Uret, der er begaaet mod Bønderne, og

med den Fantasi, han er i Besiddelse af, satte han sig levende ind i, hvad der skete under Kristian den 3dje, hvor de jyske Bønder gjorde Opstand. Han satte sig saa levende ind deri, at han endogsaa sagde, at Herremændene ikke vilde lade „os“ dø, de vilde hellere have, vi skulde leve. Men jeg vil gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at han var ikke med den Gang, det var ikke mod ham, denne Uret og Vold blev begaaet. Og Spørgsmaalet er jo, om den Vold og Uret, der blev begaaet under Kristian den 3dje, lever saaledes endnu, at det ærede Medlem, der jo sidder paa sin Gaardovre i Jylland, føler denne Uret, lider under denne Uret og maa betale mere paa Grund af denne Uret. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem har købt sin Gaard, eller hvorledes han har erhvervet den, det er for saa vidt ligegyldigt, om den er arvet eller købt, hvis man har handlet fornuftigt den Gang, Overdragelsen skete, er det aldeles sikkert, at det ærede Medlem ikke har givet noget som helst Vederlag for den Værdi, der svarer til Tiendeyrden, den er gaaet af i Ejendommens Vurderingssum. Men nu ligger der en ganske anden Ting bagved, og det kan jeg forstaa, at man vil trække frem, det kom ikke udtrykkelig frem fra det ærede Medlem, men det var ganske sikkert det, han tænkte paa, og det er dette, at naar Landejendommenes Værdi i det hele taget taber sig, bliver selvfølgelig Tiendeyrden mere trykkende. Det er klart, den bliver mere trykkende i Forhold til Nedgangen i Værdien af Ejendommen og i Udbyttet af Ejendommen. Det kan man anføre, men dertil vil jeg svare, at saaledes som Forholdene nu en Gang ere, vil det være den største Uretfærdighed, om man paa Grund af Landejendommenes synkende Værdi i de senere Aar vilde af Statskassen give Erstatning til de enkelte, til de Landejendomsbesiddere, der ere tiendeydende, men ikke til dem, der ikke yde Tiende. — Af disse have vi dog nogle, bl. a. ogsaa dem, der have afløst deres Tiende, foruden dem, der have købt deres Tiende —, og at man vilde give denne Erstatning ikke i Forhold til, hvad Ejendommene have tabt i Værdi, men i Forhold til, hvad der ligger af Tiende paa dem. Det er der ingen Rimelighed i, og ikke heller det Foredrag, som jeg nu har hørt fra det ærede Medlem, har forandret min Anskuelse om, at den Vej, der er anvist her, ikke er farbar. Det ærede Medlem mener jo, at naar man blot bliver ved at banke paa, kommer nok til sidst den